बालमोदिनी

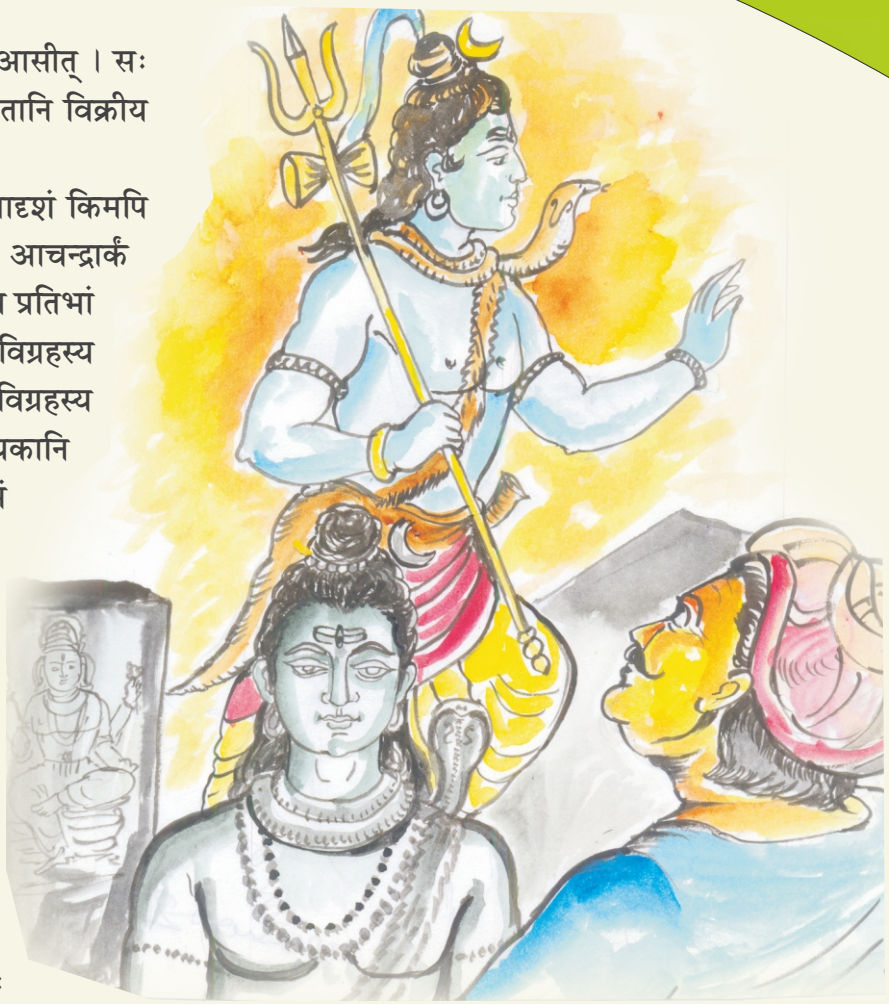

कस्मिंश्चित् ग्रामे कश्चन शिल्पकारः आसीत् । सः अतीव सुन्दराणि शिल्पानि निर्माति स्म, तानि विक्रीय जीवनं करोति स्म च ।

कदाचित् सः चिन्तितवान् यत् मया तादृशं किमपि शिल्पं निर्मातव्यं, येन जगति मम कीर्तिः आचन्द्रार्कं तिष्ठेत् इति । अतः सः स्वीयां सकलामपि प्रतिभां विनियुज्य अतिसुन्दरस्य एकस्य शिवविग्रहस्य निर्माणं कर्तुम् उद्युक्तः अभवत् । एतस्य विग्रहस्य निर्माणाय बहूनि वर्षाणि एव आवश्यकानि अभवन् । तथापि सः अविरतं परिश्रमं कुर्वन् तदेव कार्यम् अनुवर्तितवान् । 'मया निर्मीयमाणः एषः विग्रहः सर्वश्रेष्ठः भवेत्, अत्र अल्पः अपि लोपः न भवेत्' इत्येतदेव तस्य लक्ष्यम् आसीत् । अतः सः मध्ये मध्ये आहार-निद्रादिकमपि अपरिगणय्य विग्रह-निर्माणे मग्नः आसीत् ।

बहूनां वर्षाणाम् अनन्तरं तस्य कार्यं समाप्तिं गतम् । तेन निर्मितस्य विग्रहस्य कस्मिंश्चिदपि अङ्गे लेशमात्रेणापि लोपः दोषः वा न आसीत् ।

परन्तु सः न जानाति स्म यत् वस्तुतः ईदृशं सकल-कलापरिपूर्णं किमपि वस्तु भूलोके भवितुं नार्हति, अपि तु स्वर्गलोके एव भवितुम् अर्हति इति । अतः एव शिल्पकारस्य अन्तिमस्पर्शानन्तरं सः शिवविग्रहः जीवं प्राप्य सोपानानाम् उपरि पदनिक्षेपं कुर्वन् इव अन्तरिक्षे चलन् स्वर्गलोकम् उद्दिश्य प्रस्थितवान् एव ।

स्वस्मात् दूरं गच्छन्तं तं विग्रहं दृष्टवतः शिल्पकारस्य हृदयं विदीर्णम् इव अभवत् । स्वस्य जीवनस्य सर्वोत्कृष्टं शिल्पम् एवं हस्तच्युतं भवेत् इत्येतत् सोढुम् अशक्नुवन् सः झटिति एकं शिलाखण्डं स्वीकृत्य तं विग्रहम् उद्दिश्य क्षिप्तवान् । सः शिलाखण्डः तस्य विग्रहस्य दक्षिणपादेन घट्टितः अभवत् । तेन ततः कश्चन लघुखण्डः बहिः आगतः ।

एतेन तस्य विग्रहस्य परिपूर्णता नष्टा अभवत् । अतः सः यथापूर्वं जडत्वं प्राप्य अस्मिन् लोके एव अतिष्ठत् । शिल्पकारोऽपि तेन सन्तुष्टः अभवत् ।

• (सं०) विदिता विश्वासः